

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

FÖRSLAG TILL DETALJPLAN FÖR OMRÅDE VID KV DANMARK (KISTA TORN) I STADSDELEN KISTA

Remiss från stadsbyggnadsnämnden, S-Dp 2007-36880-54

Förslag till beslut

- 1 Som svar på remissen förvaltningens tjänsteutlåtande

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Detaljplaneförslaget gäller uppförande av två bostadshus i 18 respektive 31 våningar inklusive takvåningar i ett bullerutsatt läge mellan Hanstavägen, Danmarksgatan och Borgarfjordsgatan i anslutning till Kista Galleria. Bullernivåer 66-70 dBA respektive 61-65 dBA har beräknats vid vägbanekant vid de aktuella gatorna. De två höga bostadshusen kommer enligt förslaget bindas samman av en byggnad i två våningar. Nuvarande användning av planområdet är enligt gällande detaljplan gatumark, parkmark och centrumändamål. (Kista Galleria).

Cirka hälften av bostäderna vetter mot fasader där ljudnivån överskrider 55 dBA. Enligt den s k stockholmsmodellen accepteras ett avsteg från gällande riktvärden om minst hälften av boningsrummen i varje lägenhet får högst 55 dBA ekvivalent ljudnivå utanför fönster. Miljöförvaltningen är mycket tveksam till att en god boendemiljö utan hälsopåverkan kan säkerställas med föreslagen utformning av bostadshusen. I projektet har successivt utvecklats möjligheter till en förbättrad ljudkvalitet med stängda fönster. Många lägenheter får låga maximalbullernivåer då höghusformen ger större avstånd till

bullerkällan. En samlad bedömning av föreslagna åtgärder ger slutsatsen att en mycket god inomhusmiljö kan erhållas med stängda fönster. Föreslagen bebyggelse innebär att tillämpningen av den s k Stockholmsmodellen måste diskuteras. Miljöförvaltningen är tveksam beträffande projektet som innebär ytterligare avsteg från de avsteg som hittills tillämpats vid nybyggnad av bostäder i Stockholm. Generellt gäller att en god boendemiljö bör kunna tillskapas även i ett svårt bullerutsatt läge som detta, om bullerfrågan finns med som en viktig parameter i inledningsskedet av planeringen.

Bakgrund

Stadsbyggnadsnämnden har remitterat rubricerat detaljplaneförslag till miljö- och hälsoskyddsnämnden för yttrande senast 8 augusti 2008. Miljöförvaltningen har meddelat stadsbyggnadskontoret att ärendet kan behandlas i miljö- och hälsoskyddsnämnden tidigast den 26 augusti 2008.

Detaljplanen innebär att två nya bostadshus i 18 respektive 31 våningar inklusive takvåningar kan uppföras. Byggnaderna kommer sammanlagt att innehålla cirka 285 lägenheter. Mellan bostadshusen planeras en byggnad i två våningar för kulturarena/bibliotek. Kista Gallerian byggs över nuvarande Folketingsgatan och får därmed direktkontakt med kulturarenan.

Miljöförvaltningen har upprättat ett underlag för miljökonsekvensbeskrivning (mkb) 2007-12-05. I denna har framhållits att bullersituationen är den mest väsentliga miljöfrågan att utreda vidare.

Riktvärden för trafikbuller m m

Riksdagen har i infrastrukturspropositionen 1996/97:53 fastställt riktvärden för buller från trafik. Riksdagens långsiktiga mål angående den framtida ljudmiljön bl a angående riktvärden för buller från väg- och spårtrafik och miljömål har legat till grund för Boverkets Allmänna råd 2008:1 *Buller i planeringen – Planera för bostäder i områden utsatta för buller från väg- och spårtrafik*. Huvudregeln är att vid planeringen av nya bostäder ska i planen säkerställas att riktvärdena ska kunna uppfyllas genom placering och utformning av byggnaderna samt genom skyddsåtgärder som bullervallar, trafikomläggningar, tyst asfalt osv. Nya bostäder bör inte planeras så att högre ekvivalentnivåer förekommer än 30 dBA inomhus och 55 dBA utomhus utanför fasad (uteplatser, balkonger etc.) I vissa fall kan avsteg från dessa riktvärden enligt huvudregeln accepteras t ex vid utbyggnad i centrala lägen med goda kollektivförbindelser. Större avsteg bör dock inte komma ifråga än att inomhusriktvärdena klaras och att utomhusvärdet 55 dBA uppfylls vid fasad utanför hälften av boningsrummen i varje lägenhet. En strävan borde även vara att den tysta sidan får bullernivåer betydligt under 55 dBA.

I Stockholmsregionen råder brist på byggbar mark i lägen som är centrala eller gynnsamma med tanke på kommunikationer och infrastruktur. I den s k

Stockholmsmodellen accepteras därför ett avsteg som innebär att en ljudnivå på högst 55 dBA utanför *fönster* i stället för fasad accepteras. I de fall planen medger att varje bostad har tillgång till uteplats eller balkong bedömer boverket att dessa bör uppfylla riktvärden enligt huvudregeln. Hel inglasning erbjuder enligt boverkets bedömning inte utevistelse och bör därför inte accepteras som metod för att skapa en god ljudmiljö på balkong. Däremot kan inglasning till 50 eller i enstaka fall 75 % godtas.

Förvaltningens synpunkter

Det kan konstateras att den nya bebyggelsen planeras i ett mycket bullerutsatt läge. Planområdet omges av starkt trafikerade gator med beräknade trafikbullervärden på 66-76 dBA (Hanstavägen och Danmarksgatan) samt 61-65 dBA (Borgarfjordsgatan). Därtill kommer olika bullerkällor i omgivningen t ex fläktar i det intilliggande Kista Centrum. Buller som hälsoproblem behandlas i de allmänna råden, där boverket framhåller att buller ska respekteras och hanteras som en viktig planeringsfråga..

Det aktuella projektet

Det ursprungliga planförslaget innebar att cirka 250 av 300 lägenheter förlades mot fasader där ljudnivån överskrider 55 dBA. Kravet att högst 55 dBA skulle uppnås utanför fönster uppfylldes på så sätt att dessa fönster orienterades mot en till 75 % inglasad balkong, dvs fönstren vette mot något som i det närmaste fungerar som ett uterum. I nuvarande skede har våningsplanen vänts så att fler lägenheter får tillgång till lägre bullernivåer direkt utanför fönster. För närmare hälften av lägenheterna föreslås fortfarande en lösning som innebär att de bullerdämpade fönstren orienteras mot en till 75 % inglasad balkong. Lösningen innebär enligt miljöförvaltningens bedömning ett helt nytt synsätt som inte kan bli en allmänt accepterad tolkning av Stockholmsmodellen. I den diskussion som föregått nuvarande utformning och lägenhetslösning har miljöförvaltningen framhållit att åtgärder borde utredas och vidtas vid källan för att uppnå en godtagbar ljudnivå. Sådana åtgärder kan vara:

- Omläggning av trafik. Finns möjlighet att omdirigera viss trafik till andra vägar?
- Omläggning till lågbullrande vägbeläggning
- Hastighetssänkning
- Specialdesignade bullerskärmar utmed Borgarfjordsgatan och/eller Hanstavägen
- Specialdesignade bullerskärmar längs tunnelbanan

Överväganden

Miljöförvaltningen ska som remissinstans i första hand yttra sig inom sitt kompetensområde miljö- och hälsa. Synpunkter angående gestaltning av bebyggelsen skall således utgå från vilka konsekvenser utförandet får för boendemiljön. En bättre ljudmiljö skulle kunna erhållas om låghusdelen höjs för att öka avskärmningen mot gårdssida och fasadliv

till höghusdelen. En annan åtgärd skulle kunna vara att eftersträva att vissa lägenheter inom de två huskropparna ges en genomgående planlösning. Miljöförvaltningen konstaterar att det finns möjlighet att uppnå en bättre boendemiljö ur ljudsynpunkt om bostadshusen utformas utifrån förutsättningen att ge god ljudmiljö för de boende. Cirka hälften av bostäderna vetter mot fasader där ljudnivån överskrider 55 dBA.

Enligt den s k stockholmsmodellen accepteras ett avsteg från gällande riktvärden om minst hälften av boningsrummen i varje lägenhet får högst 55 dBA ekvivalent ljudnivå utanför fönster. I nu föreslagen utformning uppnås detta på ett sätt som innebär ytterligare ett avsteg från tidigare tillämpat avsteg vid nybyggnad i Stockholm.

Stockholmsmodellens avstegsmöjlighet för boningsrum (55 dBA utanför fönster) kombineras i detta projekt med boverkets avstegsmöjlighet för uteplatser och balkonger. (i enstaka fall accepteras $\frac{3}{4}$ inglasning av balkong). En sådan tillämpning har aldrig varit syftet med avstegsmöjligheterna och har inte accepterats tidigare vid nybyggnad i Stockholm. Generellt gäller att en god boendemiljö bör kunna tillskapas även i ett svårt bullerutsatt läge som detta, om bullerfrågan finns med som en viktig parameter redan i planeringens inledningsskede. Åtgärder för att åstadkomma en bättre ljudmiljö och ansvaret för kostnaderna för dessa borde således enligt miljöförvaltningens åsikt ha lösts i ett tidigt skede.

Miljöförvaltningen är mycket tveksam till att en god boendemiljö utan hälsopåverkan kan säkerställas med föreslagen utformning av bostadshusen. I projektet har successivt utvecklats möjligheter till en förbättrad ljudkvalitet med stängda fönster. Många lägenheter får låga maximalbullernivåer då höghusformen ger större avstånd till bullerkällan. En samlad bedömning av föreslagna åtgärder ger slutsatsen att en mycket god inomhusmiljö kan erhållas med stängda fönster. Om miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att projektet i nuvarande utformning ska tillstyrkas vill förvaltningen framhålla risken för att bedömningen får prejudicerande verkan.

Miljöförvaltningen anser att en god boendemiljö bör vara det primära vid utformningen av all bostadsbebyggelse. I förevarande ärende har förvaltningen valt att föreslå nämnden att inte avstyrka planförslaget, men väl framhålla att ytterligare förbättringar från miljö- och hälsosynpunkt kan och bör göras. Stockholmsmodellen är i viss mån ett avsteg från Boverkets allmänna råd för planering av bostäder i områden utsatta för trafikbuller (BoV 2008:1), även om dessa till sin nya utformning i huvudsak godtagit Stockholmsmodellen.

Enligt förvaltningens mening bör planförslag som innebär avsteg från Stockholmsmodellen normalt avstyrkas. Det nu föreliggande planförslaget har dock en speciell bakgrund. Det är av stor betydelse att planområdet får en bebyggelse som på ett naturligt sätt kompletterar den nuvarande stadsmiljön i området. Stora ansträngningar har förgäves gjorts för att utnyttja fastigheten för kontor eller annan lokalanvändning. Den nuvarande lösningen är mer uttryck för vad som är möjligt snarare än vad som är mest lämpligt. Med hänsyn härtill och vad som i övrigt anförts har förvaltningen valt att i detta fall inte

föreslå ett avstyrkande. Det är dock fråga om ett sällsynt undantagsfall och saknar helt prejudicerande verkan.

Det skall dock framhållas, att i den mån störningarna från biltrafiken och tunnelbanan anses utgöra en olägenhet för miljön och hälsan för de boende i den kommande bebyggelsen kan det komma att föranleda krav på verksamhetsutövarna enligt miljöbalken. Att bebyggelsen följer av en lagakraftvunnen detaljplan ändrar inte detta förhållande.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 Stadsbyggnadskontorets planbeskrivning 2008-05-20

Bilaga 2 Plankarta för område vid kv Danmark (Kista Torn) i stadsdelen Kista

För fler mer information se vidare www.Planer.sbk.stockholm.se